

Behoedzaam fuseren

Plan tot behoud en versterking
van de Nederlandse energiesector

Behoedzaam fuseren

- Fuseer de grootste Nederlandse energiebedrijven
- Later ook met geschikte buitenlandse alliantiepartners

Nederlandse bedrijven niet uitverkopen, maar laten meespelen in Europa

Dit document bevat een plan van de Centrale Ondernemingsraden van Eneco, Essent, Nuon en Delta die zijn verenigd in het Landelijk Medezeggenschapsplatform Energiedistributiebedrijven (LME) om hun bedrijven en daarmee 80% van de Nederlandse energiedistributiesector niet alleen te behouden, maar vooral ook te versterken en zo blijvend een rol te laten spelen in (Noordwest-) Europa. Nederland dient zijn eigen lot te kunnen bepalen.

Wij - dat wil zeggen de aandeelhoudende overheden en de centrale overheid - moeten zelf de energievoorziening in Nederland kunnen bepalen. Als wij het al ooit nodig achten dat onze energiebedrijven door buitenlandse concurrenten worden overgenomen, dan moeten wij zelf kunnen bepalen wanneer dat het geval is, en vooral door wie dan. Dan moeten wij ook zelf kunnen bepalen hoe onze publieke belangen voor lange termijn worden veiliggesteld.

Dat kan als volgt.

1. We gaan denken vanuit kracht, niet vanuit weerloosheid

- We beproeven alles om de energiesector in Nederland te versterken, nieuwe werkgelegenheid en welvaart te scheppen. De kennisinfrastructuur moet een belangrijker plaats krijgen.
- Geen uitverkoop van ondernemingen of bedrijfsonderdelen.
- Geen nodeloze verzwakking van ondernemingen.

2. Beheerste liberalisering

Vrije markten met voldoende concurrentie blijven het uiteindelijke doel.

Maar de Europese Unie moet het streven hiernaar van de 25 landen dan wel synchroniseren; en de Nederlandse regering moet onze ondernemingen intussen niet op achterstand zetten, doordat hier de grenzen voor overnames wél open gaan maar elders niet. Totdat er simultaan in alle voor ons relevante landen van de EU op een gelijk speelveld kan worden gestart, heeft Nederland het volste recht even de pas in te houden bij verdergaande liberalisering in de vorm van splitsing en zeker bij privatisering. Wij duiden dit aan met “beheerste liberalisering”.

Die synchroniteitsvoorwaarde moet in de wet worden vastgelegd.

3. Relativering van het effect van vrije concurrentie

We moeten wel beseffen dat gegeven de opbouw van de energietarieven – door belasting, grondstoffenprijzen en gereguleerde transportkosten – het speelveld dat kan worden beïnvloed door concurrentie buitengewoon onbetekenend is.

De analyse van de Energieraad in het advies “Behoedzaam Stroomopwaarts” was dat de voordelen voor de consument van de mogelijke extra concurrentie op de retailmarkt minimaal zijn. Als de kilowattuurprijs 20 eurocent is, dan gaat 10 cent op aan niet beïnvloedbare belasting, 4 cent aan kosten voor grondstoffen in centrales waarvan de prijzen op de wereldmarkt worden bepaald, 5 cent aan gereguleerde en dus vaste transportkosten over de netten, en welgeteld 1 cent is te beïnvloeden in het retailkanaal. Daar zou de concurrentie op moeten losbarsten. Uit deze retailmarge van 1 cent (dus 5% van de kWh-prijs) moeten eerst de overige kosten worden gedekt. Daarna blijft er maar weinig winst over. Door extra concurrentie kan deze winst lager uitvallen of zelfs geheel verdwijnen maar dat zal de prijs naar de mening van de Energieraad met slechts ca. 0.1 cent verlagen. Voor de consument is dit dus absoluut niet significant. De voordelen van de splitsing voor de consument zijn dan ook verwaarloosbaar en wegen naar de mening van de raad niet op tegen de nadelen.

Wanneer door te weinig aanbieders echter de concurrentie op de wholesalemarkt minder wordt, dan kan dat de prijzen voor de consument significant negatief beïnvloeden. Afname van concurrentie op de wholesale markt door overnames en concentratie moet dus worden voorkomen. Door de Europese ontwikkelingen is die dreiging juist aanzienlijk toegenomen.

De kansen op betaalbare tarieven liggen dus enerzijds bij het behouden van een voldoende aantal spelers-producenten op de groothandelsmarkt. Anderzijds moeten we het zoeken in de brandstofmix; kernenergie, op termijn in duurzame energie (waterstof, zonnecellen), kleine centrales en zoverder. Maar dat vergt een krachtige R&D (Research & Development), een krachtige industrie, focus, en politiek leiderschap.

Anders gezegd, leveringszekerheid en klimaatverbetering zouden wel eens relevanter kunnen zijn dan het deel van de prijsontwikkeling dat we zelf in de hand hebben.

4. Interconnectiviteit vergroten

Intussen moeten we wel de voorwaarden scheppen voor een betere werking van de Noordwest-Europese wholesalemarkt door grotere interconnectiviteit en transparantie. Onder deze markt verstaan we de Benelux, Duitsland, Engeland, Frankrijk, zo mogelijk aangehaakt bij Scandinavië.

5. De aandeelhouders moeten hun positie versterken

5.1. Een onafhankelijk expertisecentrum

De aandeelhouders dragen onze ondernemingen op een onafhankelijk expertisecentrum in te stellen dat aandeelhouders in provincies en gemeenten gevraagd en ongevraagd van advies kan dienen over het beleid dat ze als aandeelhouder moeten voeren in het kader van de nationale en internationale ontwikkelingen en plannen. Hierdoor zullen aandeelhouders beter in staat zijn de investeringsvoornemens en jaarstukken van de energiebedrijven te doorgronden.

Het verwijt van minister Brinkhorst dat de aandeelhouders als angstige konijnen naar de ontwikkelingen staren, is daarmee ondervangen.

5.2. *Zich financieel indekken*

De balans van de te fuseren onderneming moet dermate gezond zijn, o.a. door een beheerst dividendbeleid, dat zij tegen een stootje kan. Het verwijt van met name de linkse oppositie en de minister dat het topmanagement van de energiebedrijven “avonturen in het buitenland aangaat van ‘onze centen’” en te graag “wil buitenspelen”, daarbij de risico’s afwentelend op nietsvermoedende lagere overheden is daarmee ondervangen. De Noordwest-Europese markt is een normaal en adequaat geregeerd deel van de Europese Unie, waar solide Nederlandse ondernemingen gewoon moeten kunnen concurreren zonder hun aandeelhouders voor problemen te stellen.

5.3. *Alle provincies participeren in elkaars energiebedrijven*

Voor het LME hoeft het niet, maar als de respectievelijke overheden extra zekerheden willen dat, wanneer een toevallige constellatie van GS in 1 van de provincies – of een dito constellatie in 1 van de grote steden – toch ooit na een begin van privatisering in de verleiding mocht komen om aandelen te verkopen aan grote buitenlandse energiebedrijven, dan kan nog aan een extra bescherming worden gedacht. De provincies en de 4 grote gemeenten bezien of zij in elkaars aandelen kunnen participeren. Het hoeft niet te gaan om omvangrijke pakketten. Het gaat om 2 stappen:

- a. Er worden per onderneming speciale aandelen gecreëerd waarbij alle of een meerderheid van de stemrechten liggen. De aandelen die ooit te koop komen zijn dus nog slechts certificaten.
- b. Provincies en de 4 grote gemeenten wisselen onderling dergelijke stemrecht-aandelen uit. Zodanig dat bij een bod (op de certificaten) altijd een meerderheid van alle provincies en grote gemeenten voor verkoop van een (deel van een) energiebedrijf dient te zijn. Een beslissing van een willekeurige meerderheid in een enkel provinciaal bestuur of een van de 4 grote steden kan dan dus geen gevolgen meer hebben voor verkoop van een energiebedrijf. De ruil van aandelen met stemrecht gebeurt met gesloten beurzen; het is een papieren exercitie. Voor de bedrijven maakt het toch niet uit welke provincies zij als aandeelhouder hebben. “Brussel” kan hier geen problemen mee hebben omdat het een publiek belang betreft.

6. De energiebedrijven moeten hun positie versterken door fusie

Versterking van de kracht van onze huidige energiesector door de vorming van ten minste één nationale kampioen. Twee mag ook.

Dit kan vrij eenvoudig door aandelenruil tussen 2 (of meer) Nederlandse energiebedrijven. De minister kan zijn toestemming daaraan niet onthouden.

Een dergelijke fusie maakt plotselinge overnames later ook wat lastiger.

Of er 1 of 2 fusiebedrijven moeten ontstaan, is een vraag van opportuniteit. De randvoorwaarden van NMa/DTe en “Brussel” zijn hier bepalend.

Het LME heeft een voorkeur voor een fusie van de 4 grootste energiebedrijven.

De grootste Nederlandse energiebedrijven onderscheiden zich niet al te zeer van elkaar. Noch qua marktbenadering, noch qua producten en diensten, noch qua cultuur. Die passen dus vrij probleemloos bij elkaar.

Ook na een dergelijke fusie zijn er nog voldoende andere aanbieders op de Nederlandse markt aanwezig om concurrentie veilig te stellen. Denk aan Electrabel (Suez, Frankrijk); Oxxio (Centrica, Engeland); Dong (Denemarken), EON en RWE (Duitsland) die allen al vaste voet in Nederland hebben. Zij kunnen zich ook al vrij over de Nederlandse netten bewegen.

Als nu 2 of 3 en liefst 4 grote Nederlandse energiebedrijven tezamen een of meer partners zoeken in Scandinavië, die min of meer in hetzelfde schuitje zitten, ontstaat een internationale combinatie met in elk geval (ook) een in Nederland stevig gefundeerd verticaal geïntegreerd energiebedrijf. Bedrijven uit Scandinavië passen qua cultuur en aandelenstructuren het beste bij Nederlandse bedrijven. Immers een deel van de Scandinavische bedrijven zijn voor 100% in handen van de overheid.

Bijkomend voordeel is, dat “Brussel” dan leidend wordt in de beoordeling of een dergelijke fusie is toegestaan en niet meer de klein-Hollandse NMa/DTe, die indirect wel signalen schijnt te hebben afgegeven dat zij in termen van Noordwest-Europese markt wil denken, maar vooralsnog machtsvorming op de binnenlandse markt tegenwerkt.

7. Aanzienlijke versterking van de gefuseerde onderneming

De Nederlandse energiebedrijven zijn ook nog niet krachtig genoeg. We bedoelen dat in de zin van niet innovatief genoeg.

Gemeten aan de vereiste transitie naar een duurzame energievoorziening en de verbreding van de brandstofmix met het oog op de leveringszekerheid, moet nog een reuzenslag gemaakt worden.

Dat vergt nieuwe kapitaalcrachtige combinaties, allianties, fusies en vooral een sterk gerichte inzet van de kennisinstututen resp. product developers. Waterstof, zonnecellen, biomassa, windenergie, kolenvergassing, het zijn alle wel in essentie bekende technieken, maar de businessmodellen zien er nog niet bepaald rooskleurig uit. Er moeten dus snel grote stappen worden gezet om de volgende generaties van deze toepassingen profijtelijk te maken.

Nederland heeft hiervoor meer dan voldoende capaciteit in huis. We beschikken in Nederland over uitstekende researchinstellingen, een veelzijdige maakindustrie, efficiënte energiebedrijven en een goed ontwikkelde financiële sector, die gezamenlijk een ambitieus programma van de grond kunnen tillen.

De nationale kampioen dient zich dus vooral in kwalitatieve zin krachtig te versterken, door een sterk innovatief karakter richting duurzaamheid, zodat onze nationale doelstellingen (zeker, schoon, betaalbaar) worden gediend. Deze eisen stellen we ook aan een eventuele buitenlandse partner.

Een elementair plan tot miljardeninvesteringen in duurzame energie ligt al gereed in het Convenant dat op 24 november 2005 aan regering en Kamer is aangeboden door de 3 grote vakcentrales en LME en van een positieve intentieverklaring van de bestuursvoorzitters van de 4 genoemde ondernemingen is voorzien, op voorwaarde dat niet wordt gesplitst.

Wat het LME betreft wordt Nederland volledig omgebouwd naar duurzaamheid.

8. Nederlandse kennis-infrastructuur gezond houden

Wat vele beslissers terzake het energiedossier zich onvoldoende realiseren, is dat de vaderlandse kennisinfrastructuur wat betreft onze sector nu nog teveel op overheidssubsidies drijft. Dat wordt alleen maar erger - en dus onhoudbaar - als de energiebedrijven zouden worden uitverkocht aan grote buitenlandse ondernemingen die per definitie hun eigen nationale R&D-instituten de voorkeur geven. Krachtige impulsen en voldoende omvangrijke fondsen vanuit de energiesector zijn dus dringend geboden wil de kennisinfrastructuur in en rond onze sector toekomst hebben.

Het onder (7) genoemde Convenant Duurzame Energievoorziening is goed voorbeeld hoe we hieraan inhoud kunnen geven.

Dit Convenant dient de grote uitdagingen in de Nederlandse energievoorziening te adresseren en instrumenteren, voorzover die binnen het domein van de energiebedrijven liggen. Denk aan de betaalbaarheid, duurzaamheid en voorzieningszekerheid. Ook dit nieuwe perspectief voor de energievoorziening in Nederland verdraagt zich niet met splitsing van energiebedrijven.

Bovendien kan ons land een krachtige economische impuls goed gebruiken. Een ambitieus meerjarenprogramma voor de ombouw van Nederland naar een duurzame energievoorziening kan uiteindelijk van vergelijkbare waarde voor de BV Nederland blijken te zijn als het historische Akkoord van Wassenaar.

9. Buitenlandse partner alvast in beeld brengen

Het gefuseerde bedrijf kan alvast met 1 of meer buitenlandse partners, die geen bedreiging kunnen vormen, allianties aangaan op terreinen die zich daarvoor lenen (inkoop bijvoorbeeld). Later zouden dat fusiepartners kunnen zijn. De voorkeur van ons, als Centrale Ondernemingsraden, gaat uit naar een partner uit Scandinavië, die ook nog in overheidshanden is. Ook bij de Scandinavische bedrijven staat duurzaamheid hoog in het vaandel, iets wat uitstekend aansluit op de toekomstvisie van het LME op de Nederlandse energiesector.

10. Bescherming tegen overvallen aanbrengen

Een bescherming tegen overnamepogingen door grote buitenlandse energiebedrijven (oligopolisten) van Nederlandse bedrijven na het ontstaan van een level playing field en na het toestaan van vormen van privatisering (minderheid van de netten, meerderheid van de commerciële bedrijven) zou ook verstandig zijn. Dit kan op meerdere manieren:

- het creëren van een gouden aandeel met voldoende zeggenschap om ongewenste overnames te kunnen blokkeren.
- of certificering van aandelen.
- of de aandeelhouders geven het voornemen te kennen voorlopig niet aan verkoop van hun aandelen te denken. Ook niet na splitsing.

11. Geen splitsing

- Splitsing is dodelijk voor de energiebedrijven, vanwege kosten, CBL-effecten, verminderde kredietwaardigheid, etc.
- Splitsing ondermijnt de onderhandelingspositie van de commerciële bedrijven bij overnames.
- Splitsing legt de beslissing over investeringen in centrales in handen van grote concerns waarop Nederland geen greep heeft. De minister kan alleen nog machteloze aanmaningen sturen.
- Splitsing is kostbaar, ze kost honderden miljoenen extra per jaar, over een periode van 10 jaar vergt zij dus miljarden. Dat levert hetzij aanzienlijk waardeverlies voor de aandeelhouders (de overheid!), hetzij groot vermogensverlies voor de ondernemingen ten koste van hun financiële buffers, of aanmerkelijke extra lasten voor de consument. Geen van hen zit daar op te wachten. Er is wel voor mindere schade groot politiek tumult uitgebroken,
- Splitsing vermindert de kredietwaardigheid van de ondernemingen, versmalt dus de leencapaciteit en vergt hogere rentetarieven.
- Splitsing kan miljardenclaims uit de VS uitlokken, waardoor energiebedrijven hier failliet kunnen gaan of op zijn minst financieel in grote problemen kunnen komen. Dat daar sowieso hoge kosten mee zijn gemoeid, moge duidelijk zijn.
- We moeten opboksen tegen ongesplitste Europese bedrijven. Er is geen level playing field. Bovendien zijn die Europese bedrijven aan het fuseren, binnen hun land of over de grenzen heen. Het minste dat moet gebeuren, is dat onze energiebedrijven niet overgenomen kunnen worden, zolang ook de splitsing in de voor ons relevante Europese landen niet is gerealiseerd. Dit criterium kunnen de provincies en 4 grote gemeenten onderling vastleggen. De nationale politiek zou dat sowieso ook in haar wetgeving moeten verdisconteren.

12. Grip op netten behouden

Gegeven het voorafgaande is splitsing geheel niet nodig.

Als de overheid veiligheidshalve toch nog een extra slot op de deur wil, opdat nimmer een buitenlands bedrijf er met onze netten “vandoor kan gaan”, regel het veiligstellen van het publieke belang dan anders dan via splitsing. Er zijn alternatieven beschikbaar die de overheid in staat stelt even effectief grip op de netten te houden als door splitsing. Het enig bepalende hier is de politieke wil, niet de juridische onmogelijkheid. Het Alternatief van maart 2005 dat de 4 grote energiebedrijven met de ambtelijke top van EZ en de DTe hadden uitonderhandeld, bevat al voldoende handvatten.

13. Privatisering is van later zorg

Privatisering is in essentie een afgeleide vraag, samenhangend met de vermogensverhoudingen van ondernemingen. Deze vraag hoeft de eerstkomende jaren nog niet beantwoord te worden, zolang de kredietwaardigheid van de energiebedrijven maar niet door splitsing wordt ondermijnd.

Ons fusieplan sluit goed aan bij het advies van de Algemene Energieraad

1. Meerdere scenario's in de gaten houden

Dit plan sluit goed aan bij wat de Algemene Energieraad in het advies "Behoedzaam Stroomopwaarts" nadrukkelijk heeft bepleit en wel dat Nederland een beleid zou moeten kiezen dat ook robuust moet zijn bij het huidige fusiescenario. De politiek vond de Energieraad toen nog te pessimistisch.....

De Algemene Energieraad had in haar advies "Behoedzaam Stroomopwaarts" al betoogd dat het voor Nederland onverstandig zou zijn het beleid af te stemmen op maar één toekomstscenario, namelijk dat van een goede Europese marktwerking. Er zou ook rekening moeten worden gehouden met twee "slecht weer scenario's" te weten:

- een scenario waarin de nationale politiek in een aantal EU-landen, na enkele slechte ervaringen (stroomstoringen, gebrek aan grondstoffen, etc.), tot de conclusie komt is, dat de energievoorziening een te belangrijk nationaal goed is om aan de EU over te laten en terugvalt op een nationaal gericht energiebeleid onder het motto "wij moeten niet afhankelijk worden van het buitenland".
- een scenario waarin er weliswaar een Europese markt ontstaat, maar waar de concentratie van de bedrijven (door fusies en overnames) zodanige vormen aanneemt dat er te weinig concurrentie is, omdat er te weinig aanbieders zijn of te grote dominantie van een of enkele aanbieders.
Gezien de recente ontwikkelingen lijkt het hoog tijd om met deze "slecht weer scenario's" rekening te houden.

Het Nederlandse beleid zou voldoende robuust moet zijn bij alle drie scenario's. Hieruit vloeit de aanbeveling voort om als overheid voorlopig een "vinger in de pap" te houden in de energiebedrijven omdat het nog niet duidelijk is of het gewenste scenario zich wel zal ontrollen.

2. Het LME-plan voorziet in een goede functionering van de energiesector in alle 3 scenario's

- de allianties met 1 of meer buitenlandse partijen maken bilaterale overeenkomsten met grondstoffenleveranciers waarschijnlijker; dus met toenemende schaarste wordt rekening gehouden
- de fusies versterken onze slagkracht. De innovatie versterkt dat nog verder het behoud van eigen zeggenschap maakt het mogelijk ons aan ongewenste overnames te onttrekken
- de overheid - regionaal en nationaal - behoudt zeggenschap over de netten.

Aandeelhouders moeten het voortouw nemen als de nationale politiek te traag zou reageren

Tegen wie praten wij? Wie zou ons plan moeten oppakken?

Ons vertrouwen in deze Minister van Economische Zaken en in de huidige fracties van VVD en PvdA is in belangrijke mate afgenomen, omdat tal van onze argumenten, die toch objectief toetsbaar zijn (kosten van splitsing; CBL-effecten; banenverlies; ongelijk speelveld in Europa; uitverkoop van Nederlandse bedrijven; meer doen dan een rudimentair duurzaamheidsbeleid voeren; enzoverder) maar geen indruk lijken te maken.

Wij leggen ons plan dan ook primair voor aan de aandeelhouders, dus de provinciale en relevante gemeentelijke besturen.

Aandeelhouders en ondernemingsbesturen moeten voor bovengenoemde punten het voortouw nemen, nu de nationale politiek nog even op zoek is naar een nieuwe koers na het overname- en fusiegeweld in Spanje en Frankrijk.

Ons plan is dus zeker ook een uitnodiging aan de ondernemingsleiding van Eneco, Essent, Nuon en Delta om serieus te werken aan bescherming en vooral versterking van de sector. Als werknemers doen wij daar graag aan mee.

Maar we hopen natuurlijk ook dat de nationale politiek voldoende aanleiding ziet ons plan serieus te bekijken.

Denkpauze afdwingen

Laat aandeelhouders en liefst ook de Tweede Kamer nu om te beginnen een pauze in de splitsingsdiscussie afdwingen, zodat over bovengeschetste plannen ten gunste van de BV Nederland rustig kan worden nagedacht.

Waarom dit fusieplan

Voor het fusiepleidooi van de Centrale Ondernemingsraden in het LME zijn de volgende fenomenen aanleiding geweest:

1. We moeten een grootschalige *transitie naar duurzame energie* inzetten. Dat vergt het heel houden van sterke Nederlandse bedrijven.
2. *De kenniseconomie*. We kunnen niet volhouden naar een kennisintensieve economie te streven, als we op voorhand een niet-onbelangrijk deel van onze kennisinstututen op achterstand zetten bij het verwerven van R&D-opdrachten door vrijwel de gehele energiesector aan het buitenland over te doen.
3. *De mondiale energiesituatie*, die dramatisch is gewijzigd. Vanwege de oplopende relatieve grondstoffenschaarste door China en India hebben grote - ook Europese - landen bilaterale leveringscontracten afgesloten met olie- en gasproducenten. Daarnaast heeft de geopolitiek zijn intrede gedaan (Rusland vs. Oekraïne). De vrije markt komt hierdoor onder druk. Hier moeten we wat mee.
4. *De overnamegolf in Europa, met zijn protectionistische schrikreacties*. Ook daar moeten we wat mee.
5. *Het onzalige splitsingsvoorstel, dit is het ten grave dragen van de energiebedrijven*

Kortom, een reeks van zwaarwegende uitdagingen.

We moeten daar een intelligente reactie op organiseren.

Wij doen hiermee een beroep op alle constructieve krachten in de Nederlandse politiek en het openbaar bestuur om de recente ontwikkelingen in de energiesector nog eens goed te evalueren en het beleid daar op af te stemmen.

Toelichting:

1. Nationale schrikreacties op overnameplannen

Een belangrijke aanleiding vormen de ontwikkelingen in Europa, waar de strijd om de macht in de energiesector nu is losgebarsten, getuige pogingen tot vijandige overnames, protectionistische schrikreacties, enzoverder. Nederland moet in staat zijn een ander antwoord te formuleren dan het simpelweg prijsgeven van onze bedrijven.

Megafusies of fel oplaaierend protectionisme lijken de fenomenen die de energiebedrijven en dus de energiemarkten in Europa de komende jaren zullen beheersen. In beide gevallen wordt de liberalisering van de Europese energiemarkt ernstig geschaad. Er ontstaat in geen geval méér concurrentie. In België spreekt de consumentenbond daar zelfs al van een monopolie, nu Electrabel in handen is gekomen van Suez, dat gaat fuseren met Gaz de France.

Het gaat hier om concurrenten die ook nog eens de bescherming van hun eigen nationale overheid genieten. Zowel de Spaanse als de Franse regering hebben in een schrikreactie haastig aanvullende regelgeving gepleegd om binnenlandse fusies te bevorderen en te voorkomen dat hun grootste energiebedrijven in handen van buitenlanders komen. Want de medeleden van de EU heten nog altijd “buitenlanders”. Topman Fulvio Conti van Enel (Italië) spreekt dan ook van “de begrafenis van de Europese markt”. Ook oud-EU-commissaris Karel van Miert waarschuwt voor een dergelijke ontwikkeling.

Bovendien krijgen wij in ons land officieel goedgekeurde oneerlijke concurrentie, omdat verplicht gesplitste Nederlandse bedrijven het in alle opties zullen moeten opnemen tegen de ongesplitste concurrenten uit Duitsland en Frankrijk/België, die hier al actief zijn. Dat gaan we dus sowieso afleggen.

2. Splitsingsbeleid is achterhaald en dus illusiepolitiek

Kortom, het voorgenomen Nederlandse energiebeleid op basis van splitsing van de energiebedrijven raakt nu al achterhaald. Het is begrijpelijk, want menselijk, dat minister Brinkhorst volhoudt dat de overnameplannen hem bevestigen in zijn gelijk dat de netten in overheidshanden moeten blijven, maar het dient zijn eigen beleidsdoelstellingen niet meer. Er zal niet meer prijsdruk door scherpere concurrentie gaan ontstaan, integendeel. We zijn juist op weg naar zeer grote oligopolies, als we niet uitkijken. Splitsing en uitverkoop werken dat alleen maar in de hand. De consument heeft dan het nakijken.

Er ontstaat evenmin een groter Europees speelveld met gelijke regels voor iedereen, want in de rest van de Unie wordt er de komende jaren absoluut niet gesplitst, zoals de recente maatregelen in Spanje en Frankrijk duidelijk maken. Geen land piekert er over zijn energiebedrijven zó te verzwakken als Nederland nu doet. Sterker nog, het is een illusie te denken dat de Europese grootmachten hun grip op hun nationale energievoorziening prijs zullen geven.

Ook nog afgezien daarvan zal het plan tot gedwongen splitsing van de energiebedrijven sowieso alleen maar verliezers opleveren en de sector ernstig in gevaar brengen. Dit gevaar moet worden afgewend.

3. De opheffingsakte van onze energiebedrijven is al ondertekend

Hoe hard het ook klinkt, het is fair te zeggen dat Minister L.J.Brinkhorst van Economische Zaken met de splitsing in feite de opheffingsakte voor onze energiebedrijven in beginsel al heeft ondertekend. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Gaswet en de Elektriciteitswet (om te kunnen splitsen) gaat hij er immers van uit dat de Nederlandse energiebedrijven te klein zijn en op termijn onvermijdelijk bij grote Europese entiteiten zullen zijn ondergebracht. “In Europa is op de energiemarkten een trend waarneembaar van fusies en concentraties. Nederlandse energiebedrijven zullen op den duur deel gaan uitmaken van internationale ondernemingen die met elkaar concurreren op de verschillende markten binnen Europa; zij (de Nederlandse bedrijven) zijn met of zonder netten hoe dan ook kleine spelers op de Europese markt”. (MvT.p.5).

De trend klopt, maar de conclusies dat dat meer concurrentie oplevert en dat Nederlandse energiebedrijven te klein zijn voor effectieve concurrentie, zijn onbewezen mededelingen.

Wat hier uit spreekt, is onverschilligheid voor een complete sector van het Nederlandse bedrijfsleven. De vérstreckende financiële en structurele consequenties van splitsing voor de aandeelhouders, de bedrijven en de werknemers vermogen niet de minister van standpunt te doen veranderen.

Zijn uitspraken op 13 februari 2006 tijdens het Wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer waren wat dat betreft kenmerkend.

- de aandeelhouders van de energiebedrijven (provincies en gemeenten, derhalve een wezenlijk onderdeel van de overheid) werden als onoordeelkundig en bang afgeschilderd.
- het topmanagement van de energiebedrijven werd verweten alleen maar blokkades op te werpen tegen de plannen van de minister.
- de dreigende miljardenclaims en de (cumulatief) miljarden aan extra kosten vanwege de splitsing werden bestreden met politieke bezweringen. Pas onder druk van de Tweede Kamer zegde de minister extra onderzoek toe.
- de dreiging van banenverlies werd als onvermijdelijk getypeerd.

Wij als werknemers zijn niet van plan ons bij deze welbewuste aanloop naar opheffing van onze bedrijven en de Nederlandse zeggenschap over onze sector neer te leggen.

Jan de Jong,
Voorzitter LME
06-55714524
